

Slika rijetkog sižea

UDK 929(347.793.1):629.123.12:627.77

Pomorski podvig vrijedan divljenja. Ništa nije neobično što je na tematiku slike, kroničar onog vremena, upotrebio izraz »miracolosamente« jer se zaista radi o pravom pomorskom podvigu naših starih pomoraca.

Slika, koju ovdje prikazujemo, pravi je muzejski izložak. Izrađena je u akvarel-tehnici na papiru, dok je crtež izrađen tušem vrlo precizno uz pomoć ravnala i kričuljara. Likovi mornara, premda su minijturni, izrađeni su portretni, tako da predstavljaju određeni lik, pokazujući osobine određene osobe. Očito je dakle, da je slikar Antonio Marich bio vrstan minijaturista. Slika je inače veličine 80 x 50 centimetara. Dobro je usčuvana s nešto manjih oštećenja u donjem dijelu (u stvari izvan same slike) gdje se nalazi fabula, tj. kratak opis događaja kojeg slika prikazuje. Nedavno je restaurirana. Daje izvanredan ugođaj jedne smirene klasike. Privatno je vlasništvo. Prvi put se publicira.

Sadržaj i tematika slike vrlo su zanimljive. Ispod slike nalazi se detaljan, iako kratki, opis događaja. Budući da je napis nešto manje oštećen, nemoguće je sa sigurnošću reproducirati sve potankosti napisa. Evo tog teksta u originalu:

»Polacca nominata la BELLA SOFFIA Comandata da... Giovanni Mitrovich Austriacho facendo viaggio da Genova per Mediteraneo nel giorno 12. Dec.bre 1817. Incontrò abbandonato alla discerzione del vento il B....no (vjerojatno: Brigantino - nap. A. F.)... nominato TETIS dismatato (vjerojatno: dismantellato - nap. A.F.) da una forte tempesta con tre soli marinari a bordo fuori del Capo Passaro nella Lattitudine 36°24' N, Lon... (vjerojatno: Longitudine - nap. A.F.) quale Brigantina fù presso la remurchio della detta Polacca e condotò miracolosamente ... Zante li 15 del Idetto Mese.¹

Pin. e Antonio Marich Ragich in Trieste 1818.

i u slobodnom prijevodu:

»Pulaka imenom BELLA SOFFIA pod zapovjedništvom ... Ivana Mitrovića Austrijanca poduzimajući putovanje od Geneve za Sredozemlje dana 12. prosinca 1817. naišla je na napušten brigantin ... imenom TETIS oštećen (tj. polomljenih jarbola i rasparanih jedara - nap. A.F.) u jednoj jakoj oluji samo s tri mornara na brodu izvan rta Passaro na geografskoj širini 36°24' N, dužini... kojeg je navedena pulaka prihvatila u tegalj i zadržujući ga ... Zante 15. istog mjeseca (vjerojatno: ...teglila do Zante-a kamo su stigli... - nap. A. F.).

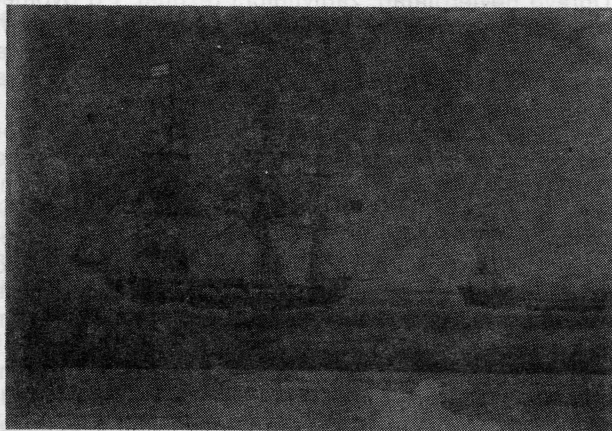
Slikar Antun Marić Ragić u Trstu 1818.

Iz predmetne slike izvire nekoliko priča.

Počet ćemo od kapetana pulake Ivana Mitrovića kao središnje ličnosti cijele fabule, odnosno zbilje.

Obitelj kapetana Ivana Mitrovića potječe iz naselja Kruševice koje se nalazi iznad mjesta Bijela u Boki kotorskoj.

¹ Tamo gdje se nalaze praznine s nekoliko točkica, označava ona mjesta gdje se tekst nije mogao pročitati zbog oštećenja.

Fotografija koju objavljujemo uz ovaj članak, snimio je Hrvoje Grgić iz Zagreba.

Iako se naselje Kruševice ne nalazi uz more, već u brdima (oko sat hoda od mora), stanovnici toga naselja, od davnine su se bavili pomorstvom. To potvrđuju razni spisi koji se nalaze u arhivu u Kotoru.

Kako nam fra Andrija Kačić-Miošić radoznalo piše, među trima papama »slovinškog« podrijetla, nalazi se i znameniti Siksto (Sixstu) V (papa od 1585 do 1590), pa kaže: »Papa Sisto Peti od Buke kotroske iz Kruševaca, Slovinac Dalmatin, kako svjedoče njegova pisma, koja se u Vatikanu u Rimu nahode; ko ne viruje, neka pođe štiti.« (Vidjeti: Razgovor ugodni naroda slovinškog, izdanje »Liber«, Zagreb 1988). Slično o tome, odnosno uglavnom podudarno piše i poznati nam Andrija Zmajević, nadbiskup barski i primas srpski koji navodi da je otac pape Siksta V iz Kruševice nedaleko Perasta, pa kaže: »Sisto Peti Papa godišta 1585. U Mont' Alto miestu Marke Jakinske porodi se od ubozieh roditeljah/ slavian Otca iz Kruševice sela u Boki od Kotoru, a Novske Države, ne daleko od Perasta našega miesta dje i dan današnji njegova plemena Papića Kuća zovese, i viduse u njoj ljudi njemu prilični i u obličju i u stasu. Caeteris omissis.« (Vidjeti: Marijan Žugaj, Sisto V tra oriente ed occidente, Roma 1987). Narodna predaja, također je u skladu sa zapisom fra Andrije Kačić-Miošića i nadbiskupa Andrije Zmajevića.

U popisima pomorskih kapetana koji su dobili patent, nalazi se nekoliko imena iz obitelji Mitrović. U 1790. godini, u tom popisu, prvi je iz roda Mitrovića naveden kapetan Andrija Mitrović.

Kapetan Ivan Mitrović, glavni junak predmetne slike, jest djed dr. Aleksandra Mitrovića, poznatog odvjetnika, jedinog civilnog, dobrovoljnog i smjelog branitelja optuženih mornara 1918. godine. Dr. Aleksandar Mitrović također je zapaženi publicista i političar onog doba.

Kapetan Ivan Mitrović, djed dr. Aleksandra Mitrovića, očito nije ništa manje odvažan od svog unuka. Uz odlično poznavanje pomorskih vještina, prihvaća strdali jedrenjak-brigantin TETIS kod rta Passaro. Dakle kod jugoistočnog rta Sicilije, te ga tegli sve do grčkog otoka Zante-a na ulazu u Patraski zaljev. To znači da je u

vremenu od 12. do 15. prosinca preplovio s tegljom razdaljinu od oko 270 - 300 morskih milja. To bi bila daljina izračunata u izravnom kursu plovidbe. Uz pretpostavku, da je kapetan Ivan Mitrović imao vrlo povoljan vjetar, te da je mogao ploviti u izravnom kursu plovidbe prema Zante-u, računica pokazuje da je plovio prosječnom brzinom od oko 6 - 8 čvorova (ovisno o tome u kojem je dijelu dana otplovio za Zante iz mjesta prihvaća teglja, te u kojem je dijelu dana stigao kod Zante-a). Upravo nevjerojatan, zadivljujući rezultat. Pri ovome, treba osobito naglasiti da se sve to događa polovinom mjeseca prosinca, a to je jedno od najtežih razdoblja godišnjih meteoroloških i oceanografskih (ne) prilika koje neposredno utječu na otežanu plovidbu morem.

Sigurno je da je trebala izuzetna vještina i napor kako bi se na otvorenom moru, pa i onda, ako more nije bilo uzburkano, a vjetar povoljan, uz dobro odmjereni manevar, izvršiti približavanje jedrenjaka drugom plutajućem jedrenjaku radi prihvaćanja teglja (uže za tegljenje). Plovidba do Zante-a morala je biti izvedena vrlo pažljivo, a osobito u odnosu na tegljeno uže kako bi se izbjegli prejaki trzaji da ono ne bi puklo tijekom plovidbe.

Ako bi se sve to usporedilo s današnjom visokom tehnikom, tehnologijom, meteorološko - oceanografskim informacijama, odnosno vremenskim prognozama, te specijaliziranim kadrovima, tek tada se može dobiti impresivna slika tog pomorskog podviga. Uz sve to, ipak se i danas događaju, ne baš tako rijetko, pomorske nezgode. Fenomen opasnosti mora ostao je nadalje prisutan. Treba se prisjetiti, tu pred našim očima pomorske nezgode koja se dogodila u mjesecu prosincu 1987. godine. Tada je grčki tegljač teglio jednu sekciju broda iz sjevernog Jadrana prema Otrantu. Meteorološke prilike nisu bile baš povoljne. Tegljena sekcija broda otrgla se iz teglja, a tegljač očito nije mogao po-

novno prihvatiti otrglu sekciju koja je doplutala do Kovanoskih stijena gdje je i potonula.

Ilustracije radi, mogao bi se navesti primjer, da bi danas za jedno prosječno tegljenje od Sicilije do Zante-a s tegljačem na suvremeni mehanički pogon, premija osiguranja iznosila oko 1 % od vrijednosti tegljenog objekta.

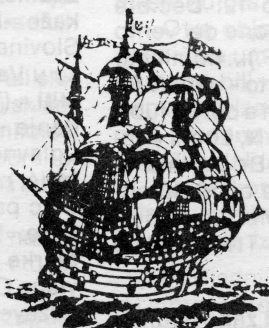
Što se tiče same tematike slike, ona također zaslužuje našu pažnju. Istraživali smo, propitivali se, koliko smo mogli, znali i umjeli - sve kao amateri - ali nismo doznali da postoji neka slika koja prikazuje tegljenje jedrenjaka na otvorenom moru. Barem ne u našim krajevima. Time je slika još zanimljivija.

Vlasnik broda BELLA SOFFIA nije, na žalost, utvrđen usprkos naporu koji su bili usmjereni u tom pravcu. Pri tome treba pripomenuti još i slijedeće. Vjerojatno je preko originalno naslikanih zastava, na oba jedrenjaka, netko naslikao nove zastave i to na BELLA SOFFIJI, crveno-bijelo-crveno (vodoravno), a na TETISU, ispala je neka prljavo-bijela zastava sa crvenim križem preko svega, a ispod se naziru kao neke koso položene zelene pruge. Postoji i mišljenje da je brod BELLA SOFFIA bio pod napuljskom zastavom.

I konačno, prema dosad prikupljenim informacijama, slikar Antonio Marich Ragich pojavljuje se prvi s ovom slikom kao slikar-marinista (ili kao slikar uopće), odnosno točnije kao najraniji naš čovjek slikar-marinista u Trstu.²

² Molimo čitaoca, ako bi netko nešto znao o jedrenjaku »Bella Soffia« ili o slikaru Antoniju Marich Ragichu, da to javi uredništvu časopisa »Naše More« ili autoru ovog napisa, radi daljnje obrade.

Ante FRANASOVIĆ

**DRUŠTVO PRIJATELJA
DUBROVAČKE STARINE**

OKUPLJA SVE LJUBITELJE DUBROVAČKE BAŠTINE DA AKTIVNO SUDJELUJU U OČUVANJU KULTURNO-POVIJESNOG NASLJEĐA, POSEBNO URBANISTIČKO - FORTIFIKACIJSKOG SKLOPA DUBROVAČKE REPUBLIKE, NAJZNAČAJNIJEG OSTVARENJA DUBROVAČKOG GRADITELJSTVA KOJE JE UŠLO U POPIS SVJETSKIH VREDNOTA.

**Društvo
za proučavanje
i unapređenje
pomorstva
Jugoslavije
u Dubrovniku**

POZIVA POMORCE I OSTALE SURADNIKE DA UPUĆUJU SVOJE PRILOGE ČASOPISU »NAŠE MORE« I TIME ŠIRE POMORSKU MISAO I UNAPREĐUJU NAŠE POMORSTVO